

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна ЧЕМАШКАЛО

ФІЛОСОФІЯ

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань **07 «Управління та адміністрування»**
Спеціальність **072 «Фінанси, банківська справа та страхування»**
Освітній рівень **перший (бакалаврський)**
Освітня програма **Банківська справа**

Статус дисципліни **обов'язкова**
Мова викладання, навчання та оцінювання **українська**

Завідувач кафедри міжнародних відносин,
політичних наук і практичної філософії

Олег КУЗЬ

Харків
2022

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри міжнародних відносин, політичних наук і практичної філософії
Протокол №1 від 31.08.2022 р.

Розробник:

Коротков Д. С., к. політ. н., доцент кафедри міжнародних відносин, політичних наук і практичної філософії

Лист оновлення та перезатвердження робочої програми навчальної дисципліни

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

«Філософія» є обов'язковим освітнім компонентом циклу загальної підготовки спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» першого (бакалаврського) рівня.

Актуальність вивчення дисципліни «Філософія» обумовлена необхідністю оволодіння основами загальної духовної культури, перш за все, – культури мислення, та формування відповідального світогляду.

Об'єктом навчальної дисципліни є найбільш загальні характеристики та фундаментальні принципи буття.

Предмет навчальної дисципліни – відносини людини і світу, буття та пізнання.

Мета навчальної дисципліни:

- формування частини загальних компетентностей на підставі узагальнення вже набутих у процесі освіти знань студентів;
- ознайомлення зі специфікою філософсько-світоглядного освоєння дійсності та формування на цій основі цілісної наукової картини світу;
- формування навичок критичного мислення та їх застосування до аналізу суспільства та його підсистем;
- навчання навичкам самостійного пошуку, оброблення та аналізу інформації;
- усвідомлення цінностей громадянського суспільства та необхідності його сталого розвитку.

Характеристик анавчальної дисципліни

Курс	1
Семестр	1
Кількість кредитів ECTS	5
Форма підсумкового контролю	іспит

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Історія	Економічна історія
Громадянська освіта	Гроші і кредит

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Результати навчання
ЗК14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку	ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

<p>ЗК13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку</p> <p>СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.</p> <p>СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку</p>	<p>ПР21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.</p>
<p>ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку</p>	<p>ПР22. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, розуміти цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p>

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Філософія як універсальне знання. Історія філософії.

Тема 1. Філософія як універсальний тип знань

1.1. Природа філософського знання. Основні функції філософії.

Специфіка філософського знання. Предмет філософії. Основні функції та методи філософії. Основне питання філософії.

1.2. Філософія і світогляд. Типи світогляду.

Філософія як теоретичне ядро світоглядного знання. Світогляд. Структура і функції світогляду. Типи світогляду (міфологічний, релігійний, науковий, філософський).

1.3. Структура філософського знання.

Соціально-історичні та духовні умови виникнення та розвитку філософії. Диференціація філософського знання. Основні філософські напрями, школи, дисципліни. Історія філософії – періодизація та основні ознаки діалогу концепцій на різних етапах

розвитку духовної культури, цивілізації суспільства.

Тема 2. Стародавня філософія

2.1. Давньоіндійська і давньокитайська філософія.

Значення філософії Стародавнього Сходу в розвитку світової філософії. Філософія Стародавньої Індії. Буддизм. Філософія Стародавнього Китаю. Конфуціанство.

2.2. Давньогрецька натурфілософія.

Значення античної філософії в розвитку західноєвропейської та світової культури. Періодизація античної філософії. Натурфілософія. Проблема першоелементу.

2.3. Класична філософія Сократа, Платона, Аристотеля.

Сократ і софісти: звернення до людини, пошуки абсолютного та відносне знання. Філософська система Платона. Енциклопедична філософська система Аристотеля.

2.4. Стоїцизм, епікуреїзм, скептицизм.

Елліністична філософія (стоїцизм, епікуреїзм, скептицизм). Філософія еллінізму та раннє християнство.

Тема 3. Філософія епохи Середньовіччя та Відродження

3.1. Становлення та розвиток філософії Середньовіччя.

Загальна характеристика середньовічної філософії. Вплив християнства на середньовічну філософію. Співвідношення віри та розуму в середньовічній філософії. Патристика (А. Аврелій) і схоластика (Х. Аквінський). Реалізм та номіналізм.

3.2. Антропоцентризм і гуманізм філософії епохи Відродження.

Особливості філософії епохи Відродження. Вплив розвитку мистецтв (живопису, літератури), математики, механіки на уявлення про Всесвіт та творчу природу людини. Натурфілософія М. Кузанського, М. Капернік, Дж. Бруно, Г. Галілея.

3.3. Соціальна філософія епохи Відродження.

Образ володаря у М. Макіавеллі. Пошуки ідеального суспільства (Т. Мор, Т. Кампанелла).

Тема 4. Філософія Нового часу

4.1. Розвиток науки та філософська картина світу у XVI–XVII ст.

Філософія Нового часу: розвиток математики та природничих наук. Віра у розум та прогрес у суспільстві.

4.2. Емпіризм і раціоналізм.

Гносеологія (суб'єкт та об'єкт пізнання). Індуктивний та дедуктивний методи пізнання. Емпіризм (Ф. Бекон, Д. Локк, Д. Юм). "Привиди свідомості" Ф. Бекона. Раціоналізм (Р. Декарт, Г. Лейбніц, Б. Спіноза). "Cogito ergo sum" та вчення про метод Р. Декарта. Монадологія Г. Лейбніца. Гносеологічні суперечки у філософії Нового часу (Д. Локк і Г. Лейбніц). Ірраціоналізм Б. Паскаля.

4.3. Основні ідеї філософії Просвітництва.

Соціальна філософія Просвітництва (людина-громадянин, теорії виникнення держави, первісна культурна людина Ж.-Ж. Руссо). Прагнення у Просвітництві до свободи, рівності та братерства. Французький матеріалізм, концепція детермінізму.

Тема 5. Німецька класична філософія

5.1. Загальна характеристика німецької класичної філософії.

Раціоналізм німецької класичної філософії. Передумови виникнення та головні досягнення німецької класичної школи.

5.2. Гносеологічна концепція І. Канта.

Теорія пізнання І. Канта (апріорне – знання до досвіду та апостеріорне – знання на

основі досвіду; пізнавальні здібності людини: розсудок, здатність судження, розум). Етичні погляди І. Канта (категоричний імператив).

5.3. Абсолютний ідеалізм Г.В.Ф. Гегеля.

Філософська система Г. В. Ф. Гегеля. Абсолютна ідея, енциклопедія філософських наук (вчення про буття, сутність та поняття в Науці логіки; розгляд механіки, фізики, органіки у "Філософії природи"; суб'єктивний, об'єктивний та абсолютний духу "Філософії духа"). Розвиток діалектики Г.В. Ф.Гегелем.

Тема 6. Сучасна світова філософія

6.1. Соціокультурні умови розвитку філософії ХХ–ХХІ ст.

Загальна характеристика розвитку сучасної філософії. Вплив соціокультурного, духовного стану в суспільстві, розвитку науки та техніки на філософію сучасності. Основні напрямки сучасної філософії.

6.2. Розвиток позитивістської традиції в сучасній філософії. Позитивізм, постпозитивізм, неопозитивізм. Аналітична філософія (Б. Рассел, Л. Вітгенштейн). Логіко-лінгвістичний аналіз аналітичної філософії. Віденський гурток (М. Шлік). Філософія науки ("критичний раціоналізм" К.Поппера, "дослідницькі програми" науки І. Лакатоса, методологічний релятивізм П. Фейерабенда, історичний розвиток наукового знання у Т. Куна). Прагматизм (Ч. Пірс).

6.3. Антропологічна складова сучасної філософії.

Вплив "філософії волі", "філософії життя" на формування екзистенціально-антропологічної складової сучасної філософії. Екзистенціалізм (основні напрями та поняття). М. Хайдегер, К. Ясперс, Ж.П. Сартр, А. Камю. "Сутність" та "існування" людини в екзистенціальній філософії.

Філософія психоаналізу: вчення про несвідоме в психіці людини (З. Фройд, К. Юнг).

6.4. Ситуація постмодерну в сучасній філософії.

Герменевтика (основні поняття, проблема розуміння та інтерпретації). Г. Гадамер, П. Рікер. Феноменологія Е. Гуссерля (феноменологічна редукція, інтенціональність).

Структуралізм та постструктуралізм. "Ситуація постмодерну". Концепція смерті суб'єкта. М. Фуко, Р. Барт. Деконструкція. Ж. Дерріда.

Тема 7. Традиції вітчизняної філософської думки

7.1. Джерела розвитку вітчизняної філософії.

Місце вітчизняної філософії у світовій філософії. Періодизація історії вітчизняної філософії.

Філософія Київської Русі. Філософія у братських школах (Острозький культурно-освітній центр). Діяльність Києво-Могилянської академії (Ф. Прокопович).

7.2. Кордоцентризм як парадигма української філософії.

Філософія Г. Сковороди (дві натури, три світи). Філософські ідеї П. Юркевича.

Кордоцентризм в українській філософії.

7.3. Особливості розвитку вітчизняної філософії ХХ–ХХІ ст.

Київська школа екзистенційної філософії. М. Бердяєв. Загальні тенденції розвитку сучасної вітчизняної філософії в єдності з розвитком наукового знання (В. Вернадський та ін.). Д. Чижевський – історик української філософії.

Змістовий модуль 2. Теоретична і практична філософія.

Тема 8. Філософія буття (метафізика й онтологія)

8.1. Основні онтологічні проблеми.

Метафізика та онтологія як концепції буття. Буття як філософська категорія.

8.2. Історико-філософські концептуалізації буття.

Філософські концепції буття. Проблеми буття в історико-філософському окресленні.

Основні складові буття. Онтологічна будова світу за сучасною наукою. Підстави існування світу. Виділення сфер буття в історії філософії та сучасній онтології. Основні онтологічні філософські категорії.

8.3. *Простір і час.*

Простір та час: їх характеристики, субстанціальна та реляційна концепції.

8.4. *Філософія про рух та причинність.*

Філософське поняття руху. Причинність у філософському розумінні світу.

Тема 9. Онтологія фінансів

9.1. *Поняття грошей: генезис і сучасні підходи.*

Структура реальності і феномен грошей.

9.2. *Філософія фінансів.*

Тема 10. Філософська антропологія

10.1. *Історико-філософські уявлення про природу та сутність людини.*

Специфіка філософського розгляду проблеми людини. Філософія про природу та сутність людини. Основні філософські визначення людини. Німецька філософська антропологія (М. Шелер, А. Гелен, Е. Кассіерер та ін.).

9.2. *Антропосоціогенез.*

Походження людини. Біологічна та соціальна природа людини.

9.3. *Індивід, індивідуальність, особистість.*

Проблема смислу життя людини. Вирішення філософією проблеми життя, смерті та безсмертя людини. Філософія творчості.

Тема 11. Соціальна філософія

11.1. *Визначення суспільства, суспільні відносини та структура суспільства.*

Філософський аналіз суспільства. Суспільство як система, що саморозвивається. Специфіка суспільних законів і соціального пізнання. Основні сфери суспільного життя. Суспільні відносини та соціальна структура суспільства.

11.2. *Історико-філософські концепції суспільства. Сутність та критерії суспільного прогресу.*

Основні філософські концепції розуміння суспільства. Роль потреб та інтересів у формуванні суспільних відносин. Сутність та критерії суспільного прогресу. Теоретичні моделі суспільства.

11.3. *Технологічні, фінансові, наукові та соціокультурні засади економіки.*

Економіка в системі суспільних відносин. Філософське тлумачення економічних теорій.

Тема 12. Філософія культури і цивілізації

12.1. *Основні визначення і концепції культури.*

Форми культури. Історичний вимір становлення філософії культури. Філософські визначення культури і основні концепції культури. Культура як специфічна соціальна реальність. Форми культури. Національне та загальнолюдське в культурі. Буття людини в культурі. Складові духовної культури людства (мистецтво, наука, релігія).

12.2. *Філософія про історичні типи культур.*

Теоретичні концепти філософії культури XIX – XX ст. Філософія культури про історичні типи існування культури. Культурно-історичні типи М. Данилевського; морфологія культури О. Шпенглера; культура і цивілізація у А. Тойнбі.

12.3. *Особливості та протиріччя сучасної світової цивілізації.*

Інформаційне суспільство. Сучасна світова цивілізація, її характерні риси. Походження та основні типи глобальних проблем. Соціальне передбачення та прогнозування. Завдання переходу від технологічної до антропогенної цивілізації.

Перелік семінарських занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці "Рейтинг-план навчальної дисципліни".

Методи навчання та викладання

При викладанні навчальної дисципліни «Філософія» використовуються традиційні методи інформаційно-рецептивної та репродуктивної спрямованості, а також сучасні методи активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів, які передбачають застосування таких навчальних технологій, як: проблемні лекції (лекції – 3,5, 6-8,12), дискусії (семінарські заняття – 1,4, 6, 7-8), презентації (семінарські заняття – 2,5), робота в малих групах (семінарські заняття – 1-3, 9-12), дебати (семінарські заняття – 4,6,8), виконання аналітичного завдання (есе) (семінарські заняття – 7,9).

Порядок оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни «Філософія» здійснюється за накопичувальною (100-бальною) системою оцінювання. Оцінювання здійснюється за такими видами контролю: поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, семінарських занять і самостійної роботи студентів та оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту бути допущеним до складання іспиту – 35 балів);

підсумковий контроль у формі іспиту.

Поточний контроль включає оцінювання роботи студентів під час:

семінарських занять: поточний контроль успішності навчання здійснюється у формі: експрес-опитування, що здійснюється на семінарських заняттях, усно або у ПНС (онлайн) (загальна кількість балів – 10); у формі дебатів (загальна кількість балів – 18);

колоквиуму: студенти мають один колоквиум наприкінці семестру. Максимальна оцінка за колоквиум складає 10 балів. Колоквиум включає завдання за усіма темами дисципліни. Структура колоквиуму: 1) 8 тестових завдань (максимальна оцінка за кожне завдання – 0,5 бали); 2) 2 ситуаційних завдання (максимальна оцінка за кожне 3 бали).

самостійна робота: виконання творчого завдання у двох формах (аналітична довідка або підготовка презентації). Максимальна оцінка – 10 балів, яка може бути отримана за написання 2 аналітичних довідок за тематикою на ПНС. Результати проведеного дослідження за обраною темою презентуються на занятті, для презентації мають бути використані програми PowerPoint або інші програми для створення презентацій. Максимальна оцінка – 10 балів, оцінюються коректність отриманих результатів дослідження, кількість джерел інформації, креативний підхід в процесі презентації результатів.

Підсумковий контроль:

Формою підсумкового контролю є іспит. Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей. Кожен екзаменаційний білет складається із 4 практичних ситуацій (два стереотипних, одного ситуативного та евристичного завдання), які дозволяють діагностувати рівень теоретичної підготовки здобувача вищої освіти і рівень його компетентності з навчальної дисципліни.

Кожний рівень питань оцінюється окремо, а загальна оцінка підраховується як сума оцінок за кожне питання. Кількісний показник (бал) встановлюється залежно від ступеня

виконання завдання. Максимальний бал за іспит – 40. Стереотипний рівень: мах кількість балів – 10. Ситуативний рівень: мах кількість балів – 6. Евристичний рівень: - мах кількість балів – 24.

Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів) і проставляється у відповідній графі екзаменаційної "Відомості обліку успішності". Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мах бал
Змістовий модуль 1. Філософія як універсальне знання. Історія філософії.				
<i>Аудиторна робота</i>				
1.	Лекція	Тема 1. Філософія як Універсальний тип знань		
	Семінарське заняття	1.1. Природа філософського знання. Основні функції філософії 1.2. Філософія і світогляд. Типи світогляду 1.3. Основне питання філософії		
<i>Самостійна робота</i>				
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел з питань семінарського заняття; підготовка презентації		
<i>Аудиторна робота</i>				
2	Лекція	Тема 2. Стародавня філософія		
	Семінарське заняття	2.1. Давньоіндійська та давньокитайська філософія 2.2. Давньогрецька натурфілософія. Відкриття буття та раціонального мислення 2.3. Класична філософія Сократа, Платона, Аристотеля. Відкриття метафізики 2.4. Специфіка елліністичної філософії. Стоїцизм, епікуреїзм, скептицизм	Презентація	5
<i>Самостійна робота</i>				
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел з питань семінарського заняття; Підготовка до експрес-опитування та дебатів за темою «Світ можливо повністю пізнати повністю?»		

Тема		<i>Аудиторна робота</i>		
3	Лекція	Тема 3. Філософія епохи Середньовіччя та Відродження		
	Семінарське заняття	3.1. Становлення та розвиток філософії середньовіччя 3.2. Антропоцентризм і гуманізм філософії епохи Відродження 3.3. Соціальна філософія епохи Відродження	Експрес-опитування	5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел з питань семінарського заняття; підготовка до дебатів		
Тема		<i>Аудиторна робота</i>		
4.	Лекція	Тема 4. Філософія Нового часу		
	Семінарське заняття	4.1. Розвиток науки та філософська картина світу у XVI–XVIIст. 4.2. Емпіризм і раціоналізм. 4.3. Основні ідеї філософії Просвітництва	Дебати	6
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел з питань семінарського заняття, підготовка презентації		
Тема		<i>Аудиторна робота</i>		
5.	Лекція	Тема 5. Німецька класична філософія		
	Семінарське заняття	5.1. Загальна характеристика німецької класичної філософії 5.2. Гносеологічна концепція І.Канта 5.3. Абсолютний ідеалізм Г. Гегеля 5.4. Розвиток діалектики Г.Гегелем	Презентація	5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел з питань семінарського заняття; підготовка до дебатів		

Тема		<i>Аудиторна робота</i>		
6.	Лекція	Тема 6. Сучасна світова філософія		
	Семінарське заняття	6.1. Соціокультурні умови розвитку філософії ХХ– ХХІ ст. 6.2. Розвиток позитивістської традиції в сучасній філософії 6.3. Антропологічна складова сучасної філософії 6.4. Ситуація постмодерну в сучасній філософії	Дебати	6
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел з питань семінарського заняття; підготовка до експрес-опитування; підготовка до есе		
Тема		<i>Аудиторна робота</i>		
7.	Лекція	Тема 7. Традиції вітчизняної філософської думки		
	Семінарське заняття	7.1. Джерела розвитку вітчизняної філософії 7.2. Кордоцентризм як парадигма української філософії Особливості розвитку вітчизняної філософії ХХ – ХХІ ст.	Захист есе	6
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел з питань семінарського заняття; підготовка до захисту есе		
Змістовий модуль 2. Теоретична і практична філософія.				
Тема		<i>Аудиторна робота</i>		
8.	Лекція	Тема 8. Філософія буття (метафізика й онтологія)		
	Семінарське заняття	8.1. Основні онтологічні проблеми 8.2. Історико-філософські концептуалізації буття 8.3. Простір і час 8.4. Філософія про рух та причинність	Дебати	6
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел з питань семінарського заняття; підготовка до захисту есе		

Тема		<i>Аудиторна робота</i>		
9	Лекція	Тема 9. Онтологія фінансів		
	Семінарське заняття	9.1. Поняття грошей: генезис і сучасні підходи. 9.2. Філософія фінансів.	Захист есе	6
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел з питань семінарського заняття. Підготовка до дебатів «Людина – це тварина»		
Тема		<i>Аудиторна робота</i>		
10	Лекція	Тема 10. Філософська антропологія		
	Семінарське заняття	10.1. Історико-філософські уявлення про природу та сутність людини. 10.2. Німецька філософська антропологія (М. Шелер, А. Гелен, Е. Кассінер та ін.). 10.3. Проблема смислу життя людини	Експрес-опитування	5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел з питань семінарського заняття; Підготовка до колоквиуму		
Тема		<i>Аудиторна робота</i>		
11.	Лекція	Тема 11. Соціальна філософія		
	Семінарське заняття	11.1. Визначення суспільства, суспільні відносини та структура суспільства; 11.2. Історико-філософські концепції суспільства. Сутність та критерії суспільного прогресу; 11.3. Технологічні, фінансові, наукові та соціокультурні засади економіки	Підготовка до колоквиуму	
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел з питань семінарського заняття; Підготовка до колоквиуму		

Тема		<i>Аудиторна робота</i>	
12.	Лекція	Тема 12. Філософія культури і цивілізації	
	Семінарське заняття	12.1. Основні визначення і концепції культури 12.2. Філософія про історичні типи культур. 12.3. Особливості та протиріччя сучасної світової цивілізації. 12.4. Особливості та протиріччя сучасної світової цивілізації.	КОЛОКВІУМ 10
		<i>Самостійна робота</i>	
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел з питань семінарського заняття; підготовка до іспиту	
Поточна успішність			60
Іспит			40
Загалом			100

Рекомендована література

Основна

1. Філософія. Релігієзнавство. Логіка (теоретичний курс): навч. посіб. для студ. закладів вищої освіти / під ред. Чешко В. Ф. – Харків:ВД«Інжек»,2008. – 560с.
2. Філософія : методичні рекомендації до самостійної роботи студентів усіх спеціальностей першого (бакалаврського) рівня : [електронне видання] / уклад. О. М. Кузь, Ю. І. Потоцька, І. В. Жеребятнікова, Н.О.Коннова. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 64 с.
3. Кузь О. М. Філософія науки : навчальний посібник : [електронне видання] / О. М. Кузь, В. Ф. Чешко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 172 с.
4. Філософія : навч. посіб. : [Електронний ресурс] / О. М. Кузь, Ф. М. Чешко, І. В. Жеребятнікова [та ін.] ; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. – 271 с. – Режим доступу : <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/23349>

Додаткова

5. Горбатюк Т. В. Світ як транзитне мега-суспільство: цивілізаційний, культурний, науковий виміри. – Київ : Медінформ, 2016. – 407 с.
6. Кузь О. М., Чешко В. Ф. Трансбіополітика: онтологія та метатеорія керованої еволюції // Epistemological studies in Philosophy, Social and Political Sciences. – 2021. – Том 4. – № 1. – С. 84–94. DOI: <https://doi.org/10.15421/342110> (2021-07-21)
7. Лакс М. Метафізика: сучасний вступний курс / Пер. з англ. М. Симчич, Є. Поляков; 2-е вид. – Київ: ДУХ І ЛІТЕРА, 2021. – 608 с.
8. Основи філософії: навч. посіб. / Л. О. Сандюк, С. П. Симоненко, О. В. Сулим, М. Ф. Шмиголь, Н. В. Щубелка, Ю. С. Юшкевич; [за ред. М. Ф. Шмиголя]. – К.: Центр учбової літератури, 2017. – 412 с.

9. Петрушенко В. Л. Філософія. Вступ до курсу, історія світової та української філософії, фундаментальні проблеми сучасної філософії [Текст] : навч. посіб. / Віктор Петрушенко ; Нац. ун-т «Львів. політехніка». – 2-ге вид., випр. – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2019. – 594 с.

10. Семенюк Е. П. Філософія сучасної науки і техніки [Текст] : [підручник] / Едуард Семенюк, Володимир Мельник ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, Нац. лісотехн. ун-т України. – Вид. 3-тє, випр. та допов. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2017. – 363 с.

12. Рассел Б. Історія західної філософії / Бертран Рассел ; пер. з англ. – Київ. : Основи, 1995. – 760 с.

13. Філософія. Практикум (тексты, творческие задачи, логические упражнения, тесты, словари): учебн.-метод.пособ./ К.В.Кислюк, О.Н.Кузь, И.В.Тарасенко и др. – Харьков:ИД"ИНЖЭК", 2007.– 392 с.

14. Філософський енциклопедичний словник / Нац. акад. наук України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди; [редкол. В. І. Шинкарук (голова) та ін.]. – Київ:Абрис,2002. – 742с.

15. Філософія фінансової цивілізації: людина у світі грошей [Текст] : зб. наук. пр. / [редкол.: Т. С. Смовженко та ін.] ; Держ. ВНЗ «Ун-т банк. справи» [та ін.]. – Київ : ДВНЗ «Ун-т банк. справи», 2019. – 309 с.

16. Фюрст М., Тринкс Ю. Філософія / Пер. з нім. Вахтанга Кебуладзе; 2-е вид. – Київ: ДУХ І ЛІТЕРА, 2019. – 536 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

17. Бібліотека ім. В. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://www.nbuv.gov.ua>.

18. Інститут філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України. Офіційний сайт: <https://www.filosof.com.ua/index.htm>

19. Найвидатніші філософи світу та України [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://philsci.univ.kiev.ua/biblio/dict.html>.

20. Сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Дисципліна «Філософія» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=9073>